

BÖLÜM 9

ÇOCUK EDEBİYATI ÖĞRETİMİ

Bilge BAÇCI AYRANCI¹

GİRİŞ

Çocuğun estetik zevk kazanması, dilin güzelliğinin farkında olması ve hayal dünyasının genişliği edebiyatla olan bağına bağlıdır. Bu bakımdan çocukla edebiyatın ilişkisi ne kadar erken kurulursa o kadar iyidir. Çocuğun edebiyata ilgisinin artması ancak bu alana erken yaşlarda yönlendirilmesi ile mümkündür. Edebiyat ürünleri ile sık sık karşılaşan çocuk, bu bakımdan bu alana da ilgi duyacaktır. Anlama ve anlatma kabiliyeti üstün çocukların yetişmesi ancak bu ilgi ile mümkün olabilir.

Edebiyat, çocuğun dünyasında ilk olarak eğlendirme, oyalama ve rahatlatma işlevi görür. Çocuğun karşılaştığı ilk edebî ürünler arasında ninniler ve ezgiler sıralanabilir. Çocuk sahip olduğu kitaplar başta olmak üzere bu çerçevede kendisine sunulan hikâyeler, masallar, tekerlemeler ve resimli kitaplar gibi çeşitli pek çok ürün sayesinde edebiyatla ilişkisine devam eder. Çocuk, okuryazarlık edindikçe artık bu ürünlerle doğrudan kendisi buluşur. Beklenen şudur ki bundan sonra çocuk için kitap önemli olsun, kitabı farklı dünyaların bir anahtarı olarak görebilsin, kitap okumayı bir alışkanlık hâline getirsin. Eğitim-öğretim programlarının temel hedeflerinden biri kitap okuma alışkanlığı-

---

¹ Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD., bilge.ayranci@adu.edu.tr

yabilecek öğretmen adayı yetiştirerek doğru metin seçimini, doğru hedef kitle ve kazanıma göre belirlemeyi öğretme fikri oluşturmaktadır. Ancak günümüz şartlarında yürütülen çocuk edebiyatı dersleri incelendiğinde, söz konusu derslerin yaşamdan ve yapıp etmelerden uzak olduğu, oluşturulan program içeriklerinin yetkinlik alanının tamamını kapsamadığı, ders için ayrılan sürenin alana özgü beceri geliştirme hedefi konusunda gerçekçi olmadığı gibi sonuçlara ulaşılmaktadır. Belirtilen bu sonuçlardan hareketle, ilgili alana yönelik öğretim faaliyetlerinde noksanlıklar bulunduğu ve ders kapsamında belirlenen kazanımlara ulaşabilmede yeterince etkili olunamadığının ifade edilebileceği düşünülmektedir. İfade edilen bu kazanımlara ulaşabilmede söz konusu derslerin teoriden çok uygulamaya dayalı olarak işlenmesi, bu alanda mihenk taşı denilebilecek temel becerilerin öğretmen adaylarına kalıcı şekilde kazandırılması ve alandaki dinamikliğin sağlanabilmesi için yeni yaklaşımların önerilmesi gibi uygulamaların hayati öneme sahip olduğu unutulmamalıdır.

Çocuk edebiyatı ve çocuk edebiyatı öğretimi alanında yapılan tüm bu değerlendirmelerden hareketle çocuk edebiyatı alanının dünyayı farklı görüş açılarından değerlendirebilecek bireylerin geliştirilmesine kaynaklık etmesi açısından çok büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilmektedir. Bu önemin farkında olunması ve çocukların zengin içeriklerle karşılaşmasının sağlanması bakımından nitelikli metin üretme, edebiyat-kültür ilişkisini çocuklara doğru şekilde yansıtabilme, alanda yetkin öğretmen yetiştirme gibi konularda yenilikçi ve işlevsel düzenlemelerin yapılması noktalarında öğretmenlere, çocuk kitabı yazarlarına ve öğretmen yetiştirmede etkiye sahip olan üniversitelere büyük görevlerin düştüğü hususu, belirtilmesi gerekli bir durumdur.

KAYNAKLAR

- Aykaç, M. (2011). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aytaş, G. (2003). Okuma gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 155.
- Çer, E. (2016). Türkçe öğretiminde çocuğa görelilik ilkesine uygun edebiyat yapıtlarının önemi. *Elementary Education Online*, 15 (4).
- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma öğretimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *HAYEF Journal of Education*, 1(2), 43-55.
- Göçer, A. (2010). Türkçe öğretiminde çok uyaranlı bir öğrenme ortamı oluşturmak için seçkin edebî ürünlerden yararlanma. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 341-369.
- Kanat, Ö. (2020). Eğitim fakültelerindeki çocuk edebiyatı dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 646-656.

- Karakuş, N. (2014). Türkiye’de çocuk edebiyatı öğretiminin başarılamayışının sebepleri. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 756, 286-288.
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (3), 463-477.
- Kavcar, C. & Samur, Ö. İ. (2014). Çocuk edebiyatı öğretiminin önemi. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*.756.
- Kuran, Ş. B. & Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Maltepe, S. (2009). Türkçe Öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yeterlilikleri. *Balikesir University Journal of Social Sciences Institute*, 12 (21).
- Nas, R. (2014). Örneklerle çocuk edebiyatı. *Ezgi Kitabevi*.
- Önkaş, N. A. (2009). Çocuk edebiyatı kitaplarında şiirin yeri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 1-12.
- Özcan, H. (2008). Halk Edebiyatı metinlerinin çocuk edebiyatına kaynak olması ve örneklem olarak Dede Korkut Hikâyeleri. *Electronic Turkish Studies*, 3 (2).
- Sever S., Dilidüzgün S., Neydim N. & Arslan, C. (2007). İlköğretimde çocuk edebiyatı. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*.
- Sever, S. (2013). Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü. *Tudem Yayınları*.
- Soysal, Ö. K. (2019). Çocuk edebiyatı öğretimi: Okulöncesinden Yükseköğretime. Prof. Dr. Sedat Sever’e Armağan Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Şimşek, T. & Şirin, M. R. (2018). Çocuk Vakfı’ndan YÖK’e gönderilen çocuk ve ilk gençlik edebiyatı öğretimi raporu (2018). *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 3 (6).
- Şirin, M. (2007). Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış. *Kök Yayıncılık*.
- Şirin, M. R. (2012). Çocuk edebiyatı öğretimi. Çocuk ve ilk gençlik edebiyatı ders notları. Marmara Üniversitesi, Çocuk Vakfı, Çocuk Akademisi, Çocuk Edebiyatı Okulu. 20 Eylül 2022 tarihinde http://cocukvakfi.org.tr/wp-content/dosya/ders_notlari/1.1.pdf#page=10 adresinden erişildi.